

Uchwała z dnia 21 grudnia 2010 r., III CZP 98/10

Sędzia SN Krzysztof Strzelczyk (przewodniczący)

Sędzia SN Dariusz Zawistowski (sprawozdawca)

Sędzia SA Maria Szulc

Sąd Najwyższy w sprawie z wniosku "G.N.B." S.A. w W. przeciwko Andrzejowi C. o nadanie klauzuli wykonalności bankowemu tytułowi egzekucyjnemu, po rozstrzygnięciu w Izbie Cywilnej na posiedzeniu jawnym w dniu 21 grudnia 2010 r. zagadnienia prawnego przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Poznaniu postanowieniem z dnia 2 lipca 2010 r.:

"1. Czy zawarty w art. 788 § 1 k.p.c. wymóg wykazania przejścia uprawnienia lub obowiązku na inną osobę dokumentem urzędowym oznacza wymóg przedłożenia dokumentu w urzędowym odpisie, czy też możliwe jest złożenie przez wnioskodawcę odpisu dokumentu, którego zgodność z oryginałem została poświadczona przez występującego w sprawie pełnomocnika wnioskodawcy będącego adwokatem lub radcą prawnym (art. 129 § 2 k.p.c. w brzmieniu nadanym ustawą z dnia 23 października 2009 r. o zmianie ustaw w zakresie uwierzytelniania dokumentów, Dz.U. Nr 216, poz. 1676),

2. Czy uprawnienie do sporządzenia odpisu dokumentu poświadczonego co do zgodności z oryginałem wynikające z art. 129 § 2 k.p.c. w brzmieniu nadanym ustawą z dnia 23 października 2009 r. o zmianie ustaw w zakresie uwierzytelniania dokumentów (Dz.U. Nr 216, poz. 1676) przez pełnomocnika będącego adwokatem lub radcą prawnym obejmuje tylko dokumenty prywatne, czy również dokumenty urzędowe?"

podjął uchwałę:

Kopia odpisu z Krajowego Rejestru Sądowego, poświadczona za zgodność z oryginałem przez pełnomocnika wnioskodawcy będącego radcą prawnym, może stanowić podstawę nadania klauzuli wykonalności na rzecz następcy prawnego wierzyciela na podstawie art. 788 § 1 k.p.c.;

odmówił podjęcia uchwały w pozostałym zakresie.

Uzasadnienie

Sąd Rejonowy w Złotowie postanowieniem z dnia 1 kwietnia 2010 r. oddalił wniosek wierzyciela "G.N.B." S.A. o nadanie klauzuli wykonalności bankowemu tytułowi egzekucyjnemu wystawionemu przeciwko dłużnikowi Andrzejowi C., złożony na podstawie art. 788 § 1 k.p.c., w związku z połączeniem się banków, w tym banku, który wystawił tytuł egzekucyjny. Sąd Rejonowy uznał, że kserokopia odpisu z Krajowego Rejestru Sądowego wskazująca na połączenie banków, poświadczona za zgodność przez pełnomocnika wierzyciela, nie spełnia wymagania wykazania przejścia uprawnienia dokumentem urzędowym lub dokumentem prywatnym z podpisem urzędowo poświadczonym. W jego ocenie, art. 788 § 1 k.p.c. jest przepisem o charakterze szczególnym i w postępowaniu klauzulowym toczącym się na jego podstawie nie stosuje się art. 129 § 2 k.p.c.

Sąd Okręgowy w Poznaniu przy rozpoznaniu zażalenia wierzyciela na postanowienie oddalające jego wniosek powziął wątpliwości w zakresie wykładni art. 129 § 2 k.p.c., które przedstawił do rozstrzygnięcia Sądowi Najwyższemu na podstawie art. 390 § 1 k.p.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W sprawie, w której Sąd Okręgowy w Poznaniu przedstawił zagadnienia prawne, wniosek o nadanie klauzuli wykonalności został wniesiony po wejściu w życie ustawy z dnia 23 października 2009 r. o zmianie ustaw w zakresie uwierzytelnienia dokumentów (Dz.U. Nr 216, poz. 1676), która znowelizowała art. 129 k.p.c. Przepis ten w § 2 stanowi obecnie, że zamiast oryginału dokumentu strona może złożyć jego odpis, jeżeli jego zgodność z oryginałem została poświadczona przez notariusza lub występującego w sprawie pełnomocnika strony będącego adwokatem lub radcą prawnym. W ocenie Sądu Okręgowego, wobec takiej zmiany stanu prawnego utraciły aktualność prezentowane wcześniej w judykaturze i doktrynie oceny niedopuszczalności korzystania w postępowaniu przewidzianym w art. 788 § 1 k.p.c. z odpisów wymienionych w tym przepisie dokumentów uwierzytelnionych przez adwokatów lub radców prawnych występujących w charakterze pełnomocników wierzyciela.

Stanowisko zajęte w tym zakresie przez Sąd Okręgowy jest uzasadnione. Artykuł 788 § 1 k.p.c. wymaga, aby przejście uprawnienia lub obowiązku na inną

osobę, po powstaniu tytułu egzekucyjnego, zostało wykazane za pomocą odpowiednich dokumentów. Gdy ustawa odwołuje się do potrzeby posłużenia się dokumentem, należy zakładać, że powinien być przedstawiony oryginał dokumentu. Istnienie tego rodzaju regulacji, m.in. w art. 788 § 1 k.p.c., nie oznacza jednak, że w postępowaniu klauzulowym nie jest możliwe odstępstwo od tej zasady i nie stosuje się w nim art. 129 § 2 k.p.c. Z art. 13 § 2 k.p.c. wynika obowiązek odpowiedniego stosowania przepisów o procesie także w innych postępowaniach. Przepisy regulujące postępowanie klauzulowe nie wyłączają wprost odpowiedniego stosowania w nim art. 129 § 2 k.p.c.

Przeciwko stosowaniu przepisu art. 129 § 2 k.p.c. w postępowaniu klauzulowym nie przemawia także charakter tego postępowania. Jest ono w porównaniu z postępowaniem rozpoznawczym postępowaniem uproszczonym i sformalizowanym, w którym dowód z dokumentów odgrywa podstawowe znaczenie. Funkcja dowodowa dokumentów w tym postępowaniu sprowadza się do ograniczenia dostępnych środków dowodowych, co nie oznacza, że służą one innym celom niż wykazanie określonych faktów. Prowadzenie dowodów w ramach postępowania klauzulowego nie różni zatem tego postępowania w sposób istotny od przeprowadzania dowodów w postępowaniu rozpoznawczym, w którym art. 129 § 2 k.p.c. niewątpliwie ma zastosowanie.

Charakter postępowania klauzulowego także nie przemawia za potrzebą korzystania w tym postępowaniu wyłącznie z oryginałów dokumentów w celu zapewnienia należytej ochrony praw jego stron, a w szczególności dłużnika. Zgodnie z art. 129 § 3 k.p.c., poświadczenie zgodności z oryginałem odpisu dokumentu przez występującego w sprawie pełnomocnika strony w osobie np. radcy prawnego nadaje temu poświadczeniu charakter dokumentu urzędowego. Oznacza to, że poświadczony przez pełnomocnika odpis dokumentu ma charakter dokumentu urzędowego w tym znaczeniu, że potwierdza się w nim z mocą dokumentu urzędowego istnienie dokumentu „źródłowego” o treści takiej samej jak odpis. Złożenie takiego dokumentu jest zatem wystarczające dla zrealizowania funkcji przewidzianej w art. 788 § 1 k.p.c. dla dowodu z dokumentu.

Nie można też pomijać, że nowelizacja art. 129 k.p.c. miała na celu odformalizowanie postępowań cywilnych przez umożliwienie szerszego stosowania poświadczania odpisów dokumentów przez pełnomocników stron występujących w sprawie. Nie ma argumentów dla stanowiska, że ten zamiar ustawodawcy nie miał

odnosić się do postępowania klauzulowego i należy zakładać, że nowelizacja art. 129 k.p.c. miała na celu usprawnienie także tego postępowania.

Drugie zagadnienie prawne dotyczyło występowania ewentualnie ograniczeń w stosowaniu art. 129 § 2 k.p.c. w odniesieniu do dokumentów urzędowych, nie budziło bowiem wątpliwości Sądu Okręgowego, że osoby wymienione w tym przepisie mogą dokonywać poświadczenia zgodności z oryginałem dokumentów prywatnych. Wykładnia art. 129 § 2 k.p.c. w przedstawionym zakresie nie stwarza jednak wątpliwości, które pozwalają zakwalifikować to zagadnienie jako istotne zagadnienie prawne w rozumieniu art. 390 § 1 k.p.c. Brzmienie art. 129 § 2 i 3 k.p.c. nie daje jakichkolwiek podstaw do stwierdzenia różnic w odniesieniu do dokumentów urzędowych i prywatnych; na takie różnice nie wskazuje także funkcja tego przepisu. Również wykładnia znowelizowanego art. 485 § 4 k.p.c. przemawia za tezą, że art. 129 § 2 k.p.c. dotyczy dokumentów urzędowych, skoro jego funkcją było zastąpienie m.in. wcześniej obowiązującej wersji art. 485 § 4 k.p.c., który przewidywał możliwość wydania nakazu zapłaty w oparciu o odpis dokumentu urzędowego poświadczonego za zgodność np. przez występującego w sprawie adwokata lub radcę prawnego.

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 390 § 1 k.p.c. rozstrzygnął pierwsze zagadnienie prawne jak w uchwale, a w pozostałym zakresie odmówił jej podjęcia.